

RIKSDAGENS
ARBETSPOLITISKA UTSKOTT

Helsingfors
den 19 april 1994
Utlåtande nr 2

Till Lagutskottet

Lagutskottet har genom en skrivelse av den 11 februari 1994 begärt utlåtande av arbetspolitiska utskottet om regeringens proposition nr 95/1993 rd med förslag till lagstiftning om straffansvar för juridiska personer.

Med anledning av ärendet har utskottet hört lagstiftningsrådet Jarmo Littunen vid justitieministeriet, regeringsrådet Esa Lonka, avdelningschefen Mikko Hurmalainen och äldre regeringssekreteraren Antti Posio vid arbetsministeriet, juristen Ulla Liukkunen vid Nylands arbetarskyddsdistrikt, specialforskaren Pirkko Kiviaho vid delegationen för jämlikhetsärenden, juristen Pentti Itkonen vid Akava, vicehäradsövdingen Rauno Lindahl vid Affärsarbetsgivarnas Centralförbund, juristen Arjo Suonperä vid Finlands Fackförbunds Centralorganisation, förhandlingschefen Tapio Wallin vid Finlands Tekniska Funktionärsorganisationers Centralförbund och juridiske ombudsmannen Hannu Rautiainen vid Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund.

Regeringen föreslår i propositionen att strafflagen skall kompletteras med stadganden om att brott vid juridiska personers förfarande skall kunna medföra straff. Enligt gällande lag kan bara människor, dvs. fysiska personer dömas till

straff. Enligt förslaget skall straffet vara samfundsbot, som är en sanktion av helt ny typ.

En juridisk person kan enligt förslaget dömas till samfundsbot för gärningar som är straffbara enligt strafflagen om det stadgas särskilt om detta i lagen. I princip kan vilken juridisk person som helst dömas till samfundsbot, också ett offentligt samfund. Brott som begåtts vid utövande av offentlig makt skall dock inte omfattas av statens och kommunernas ansvar.

Utskottet finner propositionen behövlig och ändamålsenlig. Samfundsbot föreslås inte bli påföljd för arbetsbrott. Enligt vad utskottet har erfarit överensstämmer detta med den generella linjen i propositionen, nämligen att den nya påföljden till en början skall tillämpas med stor försiktighet och bara gälla några få brottstyper. Arbetsrätten innefattar redan nu ett omfattande påföljdssystem med många möjligheter och det finns inget behov av ett nytt straff inom denna sektor.

På grundval av det ovanstående anför arbetspolitiska utskottet vördsamt

att lagförslagen bör godkännas utan ändringar.

I den avgörande behandlingen deltog ordföranden Lindroos, vice ordföranden Nordman (delvis), medlemmarna Hautala (delvis), Häkämies, Koistinen (delvis), Komi, Kuittinen, Laitinen (delvis), P. Leppänen (delvis), Morri, Mä-

kipää, Rimmi, J. Roos (delvis), Taina (delvis), Takala (delvis), Viljamaa och Viljanen (delvis) samt suppleanterna Hiltunen (delvis), Kalli (delvis) och Koskinen (delvis).

Avvikande åsikt

Regeringens proposition med förslag till lagstiftning om straffansvar för juridiska personer hänger samman med strafflagsreformen. Förslaget

att samfundsbot skall tillämpas på arbetsbrott föll bort först under den sista beredningsfasen. Regeringen har inte mycket att komma med

som motivering till detta, för målet med strafflagsprojektet var att straffansvaret för juridiska personer skulle vara så heltäckande som möjligt.

Arbetsbrott begås framför allt vid ekonomiska aktiviteter inom samfund. Det vore mycket viktigt att klander kan riktas direkt mot det företag som är arbetsgivare och inte bara till en företrädare för arbetsgivaren. Det strider mot den allmänna rättsuppfattningen att ett företag kan fortsätta sin verksamhet utan att betraktas som skyldigt.

Om också företagen kunde ställas till svars vore frestelsen att skaffa sig ekonomiska fördelar genom arbetsbrott inte lika stor och den allmänpreventiva effekten på så sätt öka.

Risken för samfundsbot skulle uppmuntra företagen att planera och ordna sin verksamhet bättre för att till exempel så väl som möjligt förebygga risken för olyckor. Straffet skulle också förhindra diskriminering och förbättra arbetstidsskyddet.

Regeringen föreslår att samfundsbot skall tillämpas på miljöbrott. Arbetsbrott har ofta kopp-

lingar till miljöbrott och samfundsboten bör därför också gälla arbetsbrott. I svensk lagstiftning är arbetsmiljöbrott en typ av miljöbrott.

Inte minst grova brott mot säkerheten i arbetet har ofta drag av miljöbrott. Ett miljöbrott kan börja som ett arbetsbrott inom ett företag och utgör till en början bara en risk för säkerheten i arbetet. Så småningom breder risken ut sig utanför företagets väggar och omvandlas till ett tydligt miljöbrott. Också i kampen mot ekonomisk brottslighet har arbetsbrott kopplingar till miljöbrott.

I flera EU-länder hör arbetsbrott under samfundsstraff.

På grundval av det ovanstående anför vi

att straffansvaret för juridiska personer i form av samfundsbot också borde ha gällt allvarligare arbetsbrott i enlighet med 47 kap. strafflagen, som gäller arbetsbrott, nämligen arbetarskyddsbrott, arbetstidsbrott och diskriminering.

Helsingfors den 19 april 1994

Heidi Hautala
Marja-Leena Viljamaa

Eila Rimmi
Reijo Laitinen
Jukka Roos

Pekka Leppänen
Reijo Lindroos